

Abonamentul

Pentru monarhie:

Pe an 12 cor., $\frac{1}{2}$ an
6 cor., $\frac{1}{4}$ an 3 cor.

Pentru străinătate:

Pe 1 an 18 frcs., $\frac{1}{2}$
an 9 frcs., $\frac{1}{4}$ an
4 frcs. 50 cm.

Fóea apare în fie care
Sâmbătă.

Unirea

Insertiuni

Un şir garmond:
o dată 14 fil., a două órá
12 fil., a treia órá 10 fil.

Tot ce privesce fóea,
să se adreseze la „Re-
dactiunea și Admini-
stratiunea Unirii”

în
Blas.

Fóe bisericescă-politică.

Anul XI.

Blas 7 April 1901.

Numérul 14.

De la Roma.

Azi, înainte de începutul sf. liturgii, s'a publicat în Biserica cathedrală decretul Sf. Sale Pontificalui roman, prin care distinsul nostru preposit Rssmul **IOAN MICU MOLDOVAN** e numit *prelat domestic al Sfinției Sale Pontificalui Leo XIII.* Salutată de Escel. Sa Mitropolitul prin cuvinte de cea mai viuă afectiune, Ilustritatea Sa Dnul Prelat mulțumesc de această neașteptată onóre. Publicul numeros a aclamat îndelung pe noul prelat. Din partea noastră aducem binemeritatului bărbat cele mai sincere urări, dorindu-i deplină sănătate, spre a purta timp îndelungat această înaltă distincțiune.

Salarisarea preoților.

— Articol sosit de afară. —

(V. P.) Sintem de convicția, că chestiunea această, despre îmbunătățirea stărei materiale a preoției noastre gr. cat., este atât de actuală, atât de momentosă pentru Biserica noastră, în cât se pretinde, ca toți câți pot contribui la ajungerea unei soluțiuni fericite a aceleia, să grăbescă ași espune părerile după cea mai bună a lor cunoscintă.

Întru resolvarea acestei întrebări de o gravitate recunoscută, ni-se pare, că discusiunile în cercuri private și în publicistica noastră, se învîrtesc cu deosebire pe lângă două păreri:

Unii cred, că numai cu ajutorul din partea statului, să pôte rezolva.

Alții din contră așteptă, să o resolvescă singură numai Biserica, adecă preoțimea și poporul.

Se vedem, după cari din acestea putem avé prospecte de reușită.

De când am îmbrățișat s. Unire cu Biserica Romei vechi, avem casuri multe, că Statul, în loc să ne ajute în lipsurile noastre, în loc să ne sprijinescă întru desvoltarea și întărirea bisericii noastre, mai virtos ne-a pus pedeci.

Acésta a făcut-o în trecut, acésta o vor face și în viitor, pentru că Biserica noastră, după natura sa și aședemintele, cari își au basa în trecutul îndepărtat, pörtă neștersul caracter național.

Ca să nu amintim de diplomele împărătesci și alte enunțaiuni a forurilor supreme civile și bisericesci, prin cari ni-se făceau asigurări, că Clerul bisericii noastre va fi beneficiat, ecivalent Clerului din biserica latină, cu care ne-am unit, și din cari mai nimic nu s'a ținut, — avem atâtea casuri mai recente, unde succesive ni-s'a subtras și puținul, ce ni-se dăde, în cât ori cine pôte să vadă, că de la străini nici un bine nu putem aștepta.

Casul, cu aducerea legilor așa numite politice-bisericesci, încă este destul de instructiv. La obiecțiunea, că prin activarea acelor să micșorează simțitor venitele preoției, Ministrul de resort, făcu în dieta țării enunțaiunea, că toți preoții vor căpeta de la stat rebonificare, prin ce se vor egala perderile îndurate.

Promisia ministrului de la culte fu înse numai o vorbă golă. Sintem deja în anul al șaselea, de când dănuesc și necăjesc bietul popor acelea legi nefericite, la umbra cărora an de an ni-se ciungăresc venitele, și de altmintrea tare modeste, cu toate acestea nimene nu are grije a da valóre făgăduinței făcute în plenul parlamentului.

Dacă sînt totuși câte-va casuri excepționale, că după multe și nedemne poclone să dă unora promisa rebonificare, în chipul așa zisului: *ajutor de stat*, — acésta este mai mult o insultă adusă în total preoției, pentru că e înjust, că deși fie care simte pierderea pricinuită prin legile acestea și fie care preot are drept la rebonificare, totuși numai unii sînt favorizați.

Dacă nici aceea ce ni-s'a luat din venitele noastre, încă nu ni-se restituie, după cum legea și dreptul o demândă acésta, — mai putem spera ca străinii să ne îmbunătătescă sörtea vitregă, de care preoțimea noastră de secolii are parte?

E și o naivitate a crede, că străinul să voescă a-ți da ție bucătura, când el are legion de goli și flămîndi, pe cari trebuie să-i sature și îmbrace.

În ast fel de împrejurări, nu e óre lucru firesc, ca noi insine să ne gândim la acésta; ca noi de noi se lucrăm din răspuțeri spre a ne ajutama?

„Ajută-te însu-ți, dacă vrei ca și Dumnezeu să te ajute,” este proverbul de o vechime cu omul.

Avem poporul nostru de peste un milion suflete, cu o falangă frumoasă de inteligenți, avem o preoție, care în întregă provincia mitropolitană ni-se

pare, trece peste numărul de 1600 indiviđi — mai toți cu studii academice și universitare, avem fonduri bisericesci, parochiale și diecesane de mai multe milioane, așa dară avem aptitudini, avem și mijlóce, numai să fie cine să le aranjeze — și va fi admirabil succesul, ce îl va produce mintea înțeleptă care cu virtutea energiei, va sci aplica acesteia puteri.

Cu două decenii mai înainte, cine ar fi cređut, că vom avé azi 79 institute de bani, cari toate progresază întru ridicarea stărei noastre economice, avënd în circulațiune, ca fonduri proprii, peste 12 milioane coróne.

Atâtea capete luminate ce avem azi în Cler și între mirenii, când dispunem de fonduri cu milioanele, cu un popor, deși nu relative avut, dar nici decăđut, — mai pôte fi îndoielă despre putința îmbunătățirii stărei de subsistință a celui mai chemat factor din viața noastră publică, cum este preotul?

Dacă cu toții vom voi, vom și puté!

Între multe feluri de opiniuni, câte s'a lansat la chestia acésta fórté importantă, cu deosebire a făcut bună impresiune la publicul interesat doi articoli, apăruți unul în „Gazeta Transilvaniei”, nr. 9, scris de cătră „Un preot” de „lângă Gherla”, — altul ca prim în nr.ii 10 și 11 a „Unirii”, sémnat (I. S.).

Special cele scrise în fóia „Unirea”, pot servi ca basă de program pentru o lucrare mai intensivă în adunările tractuale preoțesci și chiar și mai de parte.

Am informațiune sigură, că ven. Oficiu vicarial al Silvaniei a și luat măsurile în acel înțeles, ca să recerce pe toți dnii protopopi din Sălăgiu, ca în adunările preoțesci de primăveră, să nu pregete a lua sub desbatere publicățiunile din nr.ii 10 și 11 a „Unirii”, pe cum și alte opiniuni, ce tractază tema acésta.

S'a auđit și păreri de acestea: dacă căpeteniile naturale a preoției nu vor lua inițiativa, spre a ne aduna la sfat comun, întru desbaterea mijlócelor, cu ajutorul cărora să se pună temelia de fundațiuni spre ameliorarea stărei de subsistință a preoției, — putem face noi planuri cât de frumoșe, toate svircolirile ne vor fi zădarnice.

Dar aici e vorbă de un lucru, care pörtă în embrionul său întreg viitorul Bisericii, cine dar să mai pôte îndoi, că Ilustrii Archierei, ca primo

loco chemați de Dumnezeu a apăra interesele preoției, nu vor pași în fruntea acțiunii, spre a ușura calea ce duce la rezolvarea chestiunii?

Inima lor nobilă nu este mai puțin preocupată de sorțea preoților săi, dar până când noi cu toții nu vom fi închegați spre un scop unitar și cu un program de muncă bine precizat, până când nu vom solicita cu înțepire aducerea cauzei la desbatere, — forurile noastre supreme bisericesti vor sta așteptând — să ne vadă de ce sîntem capaci.

La lucru deci fraților! Să ne stringem în rinduri bine disciplinate și să muncim cu totă virtutea, formându-ne un program bine definit. Dni proto-popi să conchieme conferințele tractuale, acolo să se dezbata asupra obiectului, luându-se ca basă publicațiunile din „Unirea” mai sus amintite, să se aducă decisiuni după celea mai bune vederi conducătoare la scop, apoi să se rōge ven. Ordinariate diecesane, ca să binevoască a dispune convocarea Sinodelor la fie care diecesă, unde va fi locul a se discuta, amănunțit tot soiul de propuneri și mijloce spre ajungerea țintei atât de mult dorite!

Tripla alianță. Zi de zi se repetese tot mai des scirea, că tripla alianță e pe cale de a se desface. Cea dintâi, care ar repăși din ea, va fi Italia, a cărei finanțe sînt așa de încurcate, cât de ună-zî proiectele ministrului de finanțe au fost respinse toate. Și se asigură chiar, că desechilibrarea această e o urmare a triplei, după ce Italia era dator să țină la dispoziția aliaților un contingent de armată, prea îngreunător pentru

puterile ei. Ieșită din această alianță, de tot nenaturală pentru o țară latină, Italia se va alătura la Franța, formând ast fel o nouă alianță triplă, care se va cimentă cu ocazia vizitei, ce escadra italiană va face celei franceze în portul Toulon, unde va sosi și presidentul Loubet și cuirasatul rusesc Alexandru II. și vor fi mari serbări.

Și de vreme ce turburările parlamentare din Austria, nu sînt de natură liniscitoare, Germania încă va părăsi alianța și se va alătura de Anglia, rămânând Austria singură, amenințată de potopul slavilor și de marea germană.

Revistă politică.

Afaceri interne. În săptămîna trecută, Joi, s'au intrunit în Viena delegațiunile pentru statorirea cotei. Subcomisiunea magiară de 7, prin referentul său Falk, a propus subcomisiunei austriace proporțiunea de 34'4 : 65'6, în carea s'a statorit anul trecut ca să concurgă la suportarea speselor comune cele două jumătăți ale monarhiei. Dificultăți mai serioase n'au fost puse din nici o parte. Proporțiunea de mai sus rămîne în vigoare până la finea anului 1909.

Franța. Camera franceză a terminat desbaterea în special asupra proiectului despre congregațiunile. Paragraful a fost primit tot. Numai o modificare s'a făcut cu privire la averile congregațiunilor, ce ar fi de a se desființa. La propunerea guvernului paragraful acela s'au schimbat într'acolo, că o parte a numitelor averi să servescă de fond, de unde să se susțină bătrîni neputincioși

și alți oameni, cari n'ar fi în stare a-și câștiga pâinea. Tot din bunurile acelea vor ave să capete o anumită rentă anuală și călugării, cari prin noua lege trebuind să părăsescă mănăstirea, n'ar ave din ce trăi. E de însemnat o altă dispozițiune a numitei modificări. În virtutea aceleia ereșii acelor binefăcători, cari prin testamentă au lăsat fundațiuni pe sama congregațiunilor, dar fără ca să determine în special scopul donațiunii, pot să le recâștige.

Unele congregațiuni religioase franceze în forma această sînt condamnate în esistența lor ulterioară din partea parlamentului francez. Totă speranța rămîne pusă în senat, de nu va cadé cum va guvernul Waldek-Rousseau până la toamnă, când proiectul despre congregațiuni se va pertracta și în senat.

România. Alegerile pentru noul parlament s'au terminat. Guvernul are majoritate zdrobitoare atât în cameră, cât și un senat. Partidul conservator are puțin reprezentanți, fie pentru că opinia publică e dornică întru a vedé proiectele de cruțare ale liberalilor puse în praxă, fie pentru că capii partidului conservator sînt îndușmăniți și ast fel nu s'au putut presenta în fața alegătorilor ca un partid destoinic de a face opoziție guvernului. Unii dintre șefii partidului, ca de pildă Nic. Filipescu, nici n'au luat parte la alegeri, stînd în retragere. În câte va cercuri junimiștii dlui Carp au avut carteluri cu liberalii. Remarcabilă e căderea domnului Take Ionescu în toate cercurile electorale.

Feuilleton.

Promisiunea.

— Prietinelui meu + Gerasim Vana. —

Ce bine îmi aduc aminte de sara aceea — sînt trei ani de atunci.

Înainte de a părăsi seminarul cu o lună mi-ai zis:

— Să-ți cer ceva. Promite-mi, că dacă mor, îmi scrii o foită.

— Nu face comedii!

— Spune-mi, vrei orî ba?

— Ba!

— Te rog . . . te rog frumos, promite-mi.

Am ris de insistința ta, pe urmă ți-am promis cu jumătate de gură:

— Bine bine, o să scriu; dar spune-mi cam pe când ai de gând să-ți lei catrafusele?

Și am ris amîndoi, fără să ne dăm sama, că cererea ta era o prevestire așa de întunecată.

I.

În cealaltă zi am avut „Maial“-ul. Un fel de maial clerical, foarte inocent. O excursie afară de sgomotul capitalei, o pribegire de o zi prin pădure, apoi ceva musică, ceva bere . . .

Eram așa de fericiți.

Îmi spuneai atunci:

— Să scrii și după ce nu mai ești în seminar . . . când voi fi popă să-l cetesc

la nevastă și să-i spun: vezi dragă, ăla mi-e prietin?

— Apoi cum? Adecă te însori?

Și tu zimbai cu un fel de hotărîre:

— Se înțelege că mă însor!

— Și mie nu-mi spui nimic?

— N'am ce-ți spune.

Abia la bere, ai mai scăpat încă o dată vorba:

— Trăiescă ea!

— Cine „ea“?

Și mi-ai șoptit la ureche:

— Mirésa!

II.

Mirésa . . .

Astăzi, când primesc scirea că tu nu mai ești, îmi aduc aminte de vorba ta, dragă prietino, și mașinalicesce îmi sună versurile:

O mândră crăiesă

A lumii mirésă —

— — — — —

Și la nunta mea

A căcut o stea!

Cea mai frumoasă dintre mirese, mirésa lumii: Mórtea!

Da! Mórtea nu e grozavă cum o zugrăvim, ci e blîndă și alinătoare. Ea e cea mai dulce odihnă pentru cel ce se duce — și e cea mai gróznică lovitură pentru cel ce rămân.

Și te-ai dus . . .

Mórtea e un ânger frumos . . . cu păr blond, risipit pe umeri . . . cu zimbet blînd pe buzele-i de ghiată. Fălfăindu-și aripele negre de-asupra capetelor noastre, ea ne compătimesce, când vede în lume atîta su-

ferință și atîta miserie. Și nu înțelege, pentru ce oamenii caută să-și amărăscă reciproc viața, când viața e destul de amară și fără asta.

De o dată se opresce la țintă.

Pe patul de durere bolnavul se sbate în nescire. Și în dată ce ângerul Mórții se așeză la capătul lui, el se simte mai ușurat. Ângerul îi suride și îi face semne . . . numai el le vede . . . cei alături nu înțeleg pentru ce se uită așa de fix, pentru ce ochii lui se împăingineză . . . Și bolnavul nu mai aude plînsul iubiților, nici nu mai înțelege graiul lor pămîntean, în auz îi sună o musică feerică — o musică, ce trebuie să samene cu musica sferelor — nu mai cunoșce pe nimeni, numai pe ângerul acela frumos, care îi șterge sudorea de pe frunte și îi închide ochii și îi închide gura cu un sărut de ghiată: Sărutul Mórții!

Ast fel îmi închipuesc mórtea ta.

În sborul său, ângerul și-a pus ochii pe tine.

Erai prea bun și prea nevinovat, ca să te lase în o lume, în care noi trăim.

Și „mirésa“ ți-a făcut semn.

— Vino cu mine . . . Te voi iubi mai statornic ca orî ce femeie din lume . . . te voi culca pe șinul meu . . . te voi duce lângă tatăl tău și lângă mamă-ta . . .

Și farmecul vorbelor ei te-a atras. Nu mai simțiai durerile morbului — și ochii tăi priviau din colo de zidurile chiliei . . . din colo de lume!

III.

Și când Mórtea își întinde brațele să te cuprindă, un duios sunet de liră vrea să-ți țină calea.

Serbia. Serbii s'au pus pe reforme. Constituția de mai înainte, carea lor numai rele le-a produs s'a dovedit de neacomodată și așa și-au propus să o schimbe. În virtutea noiei constituții familia Obrenovici se declară de ereditară nu numai în linia directă bărbătească, ci și femeiească. Corpurile legiuitoare apoi vor constă de aci în colo și în Serbia din camera deputaților și din senat. Acest din urmă se va compune din 50 membrii, dintre cari 30 vor fi numiți de rege, ér restul din partea camerei. Legile ca să pótă fi sancționate trebuie primite și din partea senatului.

Rusia. În tinerimea universitară rusescă au izbucnit revólte din pricina, că Țarul vrea să revadă legea universităților. În Petersburg lupte crâncene au decurs între armată și studențime. Tot cu acest prilej s'a răsculat și populațiunea mai miseră a orașului, carea inse de asemenea a fost adusă la ordine. Guvernul rusesc, se înțelege, nu permite ca scirile acestea, pentru Rusia triste, să pótă ajunge la cunoștința celor alalți muritori, de abia cu mult năcaz se stre-córă câte una în lumea mare.

Transvaal. Terminându-se fără rezultat tractativele de pace dintre Kitchener și Botha, Buriil au reinceput éráși ofensiva, cu deosebire după le au succes a-și uni trupele. Anglezii sint îngrijați, căci preved, că nici cele 24 mii soldați, ce le au espedat de curund în Africa-sudică nu vor fi de ajuns. Ba unele ziare engleze merg până acolo de ne

spun, că considerând trecutul, războiul cu Buriil pótă încă ține și trei ani. Tractativele de pace apoi, ne spun aceleași ziare, n'au fost începute din partea Angliei din punct de vedere umanitar, ci militar, pentru că soldații englezii s'au fost saturat de atâta hărțuie și în Transvaalul de ost norocul nu-l chiar sprijinia.

Correspondințe.

Scrisóre din București.

(Correspondință particulară a „Unirii“.)

— 30 Martie 1901.

În corespondința ce v'am trimis și pe care ați publicat-o în Nr. 9 al „Unirii“, vorbind de luptele politice de aici și despre intrigile de culise în ambele partide politice când sint la putere, ziceam, că deși căpeteniile conservatorilor și junimiștilor și-au făcut ore cari concesiuni reciproce, pentru a-și prelungi deținerea puterii, și spre acest scop cedase Dl Cantacuzino locul de premier Dnui Carp, totuși acesta împăcare a fost numai „de joi până mai apoi“, căci după câte-va zile, fu silit chiar să demisioneze. Însărcinat atunci ér Dl Cantacuzino cu formarea altui minister conservator, nu putu reuși, refusându-i colaborarea Dl Carp cu statmajorul său; atunci Regele respinse demisiunea Dnui Carp și rămase la putere, și frământările se credeau sfârșite acuma.

Din cele ce se svoniau și se puteau observa, v'am scris, că nu să crede încă rezolvată definitiv pacea în partidul conservator și că sint pe drum alte furtuni. Și în adevăr, lucrurile s'au precipitat ast fel, că pe când ați publicat corespondința mea, Dl

Carp, în urma opozițiunei, ce i-s'a făcut proiectelor sale financiare, de cătră o parte din vechii conservatori — și cari acum regretă faptele — și-a dat demisia definitiv, și Regele a chemat la cârma țării partidul liberal cu Dl Sturdza în frunte.

Cum vedeți, aici ministeriile sint foarte schimbăcioase, deși nestatornicia acesta aduce daune imense țării.

Un proverb zice, „schimbarea Domnilor, bucuria nebunilor“. Da, vor fi și nebuni, cari se bucură că vin când „ai nostri“ la putere, când „ai nostri“, adecă partidul cărnia el aparțin și care are să-i procopsescă dându-le slujbele, din cari sint scoși funcționarii de sub partidul căcut de la putere; dar ómenii serioși, patrioții adeverați și țara întregă, care nu trăiesce din căpătuieli, nu pótă vedea cu ochi buni și inimă liniștită acesta nestatornicie a lucrurilor. Astăzi mai ales, când țara trece prin o crisă teribilă, e lipsă de un guvern, care să lecuiescă acesta crisă, fără a mai apela la bancheri după împrumuturi, și încă tot la bancheri ovrei.

Ambele partide cunosc réul și voiesc a-l vindeca, de cât diferă în mijloce: Dl Carp voia, să nu atace numai lefurile funcționarilor, ci să plătescă și alte clase de ómeni, cari prin averea saú meseria lor, pot și sint datori să contribuiescă pentru salvarea țării, mai mult încă de cât funcționarii, și fără a simți vre-o suferință cum simțesce un biet funcționar, când îi iei 10—20 fr. la sută din leafa lui. . . .

Acésta soluțiune nu a plăcut liberalilor și unor conservatori și ast fel a provocat căderea Dnui Carp.

Acum țara e în fervere, căci ca de obicei, după fie care cădere de la putere a unui partid, cel nou venit face alegeri nouă pentru corpurile legiuitoare, și spre acest scop

Sint acordurile poetului, care cere cu atâta măhnire:

„O mórte, mă așteptă, căci eu sint tiner încă.“

În versul acesta e un ocean de durere.

Mai așteptă — cerul e așa de curat și vîntul aduce miros de primăvară și de viorele!

Mai așteptă — rîndunicele vesele, când vor veni mîne la culbul lor, voi să le ved și eu.

Mai așteptă — în depărtări aud o doină trăgănată și voi să o ascult până în sfîrșit . . . prin geamul meu străbate sgomotul vesel al vieții — și vrea să trăiesc și eu!

Mai așteptă . . .

Acordurile lirei încetéză, sunetul lor nu te mai amăgesce, și capul tîu se plécă încetșor, luminile ochilor se sting și cu ele de odată se stinge o lume de speranțe, și se isprăvesce o poveste așa de frumoasă și așa de tristă.

*

Când scrii șirele aceste, aud dangătul clopotelor, ved șierul . . .

Mi-e așa de greú la inimă, că nu sint și eu acolo, să te ved măcar mort și să arunc o mână de țerină. . . .

Și étă îți implinesc dorința, dragă prietino — ce mult ași fi dorit să nu-ți implinesc dorința asta nici odată . . . nici odată!

Budapesta.

Simin.

Din trecut.

— reminiscințe. —

I.

Pretine!

Îți mai aduci aminte de vremile acelea? Dómne cum curge de îngrabă timpul! De multe ori, când stați și mă cuget la viața trecută, nu-mi pot da bine sama, cum s'a putut scurge așa de îngrabă. Și o durere mă copleșesce, un dor vag îmi umple inima. De multe ori îmi dau silința, ca cel puțin acum în present, să fiu mai băgător de samă la trecerea vremii, să observ fie care clipă cum se nasee, cum alergă, cum trece, să o pătrund, să o gust până în fund, așa ca dispărută o dată, să nu-mi pară réu după ea. Și în momentele acestea sint cum mi-se încórdă totă firea, cum is de pătruns de însemnătatea cercetării mele . . . dar până sint cufundat în trecerea unei clipe, sbóră altele nebagate în samă, și se pierd în noiamul vesniciei, cu iutela fulgerului ce se stinge . . . Și am înțeles, că chiar și când nu ai face în totă viața ta alt ceva, de cât să contemplezi — să fii o stâncă vie — nici atunci nu ai puté pătrunde trecerea timpului. Cum socotesci tu, că ar fi mai bine? Așa cum e: să curgă timpul fără să ne putem da sama cum, fără să ne intereseze, ori așa, ca atențiunea noastră să fie vecinic încordată spre această curgere? De bună samă, că tot e mai bine așa cum e. Casul al doilea, saú ne-ar duce la desperare — sdrobindu-ne inima, — saú ne-ar înebuni — ncidéndu-ne mintea. Veđi, iubite pretine, cât de mare e înțelepciunea lui Dumnezeu!

— acestul nemărginit Domn al universului. El ne-a dat puterea amintirii — ca să ne putem vedea trecutul, mintea pentru presinte și viitor, și pentru cest din urmă ne-a mai dat și fantasia. La prima privire s'ar paré, că a viitoriului e numai fantasia — ea scie țese idealuri, ea póté sbura departe—departe; dar, dacă nu e condusă de minte, idealurile se sfarmă, și biata fantasie se întorce cu aripele rupte, ametită de sbornul său nebunatic. Și de ce însemnătate sint acestea trei daruri? . . . Ar fi tot atâta, ca și când ai întreba ce însemnătate are viața. . . .

Eú simt, cum mi-se suie căldura în inimă, cum mă cuprinde o beție dulce, de câte ori mă cuget la viața „noastră“. Căci, óre n'a fost a noastră a amîndorora acesta viață scurtă, n'am petrecut-o la olaltă, nu i-am gustat cu o singură inimă plăcerile, și vitregimile nu i-le-am suferit tot cu aceeași inimă? Eú nu mă pot gândi la trecut, fără să nu te ved și pe tine în el, să te simt, să te pipăi.

Îți mai aduci aminte de preumblările noastre cu luntrea pe „lac“? Sci, zina era roiú de copii și de alți muritori, cari gustau farmecul lunecării pe apă. Rîndul nostru era sara . . . Îmbătați de gândul, că acnși vom simți farmecul plutierei, mergeam repede, tăcuți. Într'un lan din apropierea lacului ne aveam ascunse lopoștile. Le ridicam din cuibarile lor și le strîngeam cu patimă la piept, cum un părinte își strînge fiul său. Încă vre-o căți-va pași, și sintem lângă lac. În veci nu voiú uita sările acelea. Lacul liniștit, părea că se gatá de culcare. Luntrea — iubita noastră luntre, sta la tîrmure, părea cufundată în gânduri. Când o loviau ușure!

schimbă prefectii, schimbă primarii și alți funcționari de la ministerii și alte administrații, pentru a-i înlocui cu persoane cunoscute și de aceeași partidă politică și acestia la rândul lor, mai scot din slujbe alți funcționari mai inferiori; așa că dacă cu schimbarea unui guvern ajung în pâne mulți flămânziți, dar tot atâția sînt lăsați pe drumuri cu familiile lor!

Acesta este acuma aspectul țării! În zilele acestea am avut alegeri și bine înțeles că guvernul — ca tot de una — a reușit învingător, oșanții se pot număra pe degete; a fost și un omor în orașul Alexandria la colegiul I de senat, deși s'ar fi putut evita, căci opoziția în general: sau nu a pus candidați, sau unde a pus, n'a provocat bătăi!

Am observat înse un lucru, că atât în camerele conservatoare, cât și în cele liberale tot de una să străcură cate 3, 4, 5 nume neromânești... de ce? Și cine le înlesnesce, drumul? La acestea întrebări, poate voi răspunde altă dată; ér acelora, cari m'ar obiecta acuma zicînd: apoi bine, acestia sînt împămîntenți și deci filii țării... acestora răspunzînd le-ași zice: dar când indiferentismul și slăbiciunea noastră vor contribui, ca să între în camere 50, 100, 200 de acestia cu nume neromânești, mai putem pretinde cu tărie, că acestia vor simți și lucra numai românește, și că străinătatea nu va recunoște, după numele străine ale reprezentanților țării, că țara nu e locuită numai de români, din contră, naționalitatea numelor românești ale acestor reprezentanți, arată că și alte neamuri populéză România?

Dar să reviu la firul evenimentelor.

Cea mai mare problemă a guvernului actual este acuma îmbunătățirea stării financiare. Oratorul guvernului actual, încă pe când era în opoziție, vorbea nu atât de

imposibile noi, cât mai ales de economii prin reducerea lefilor funcționarilor și a unor servicii întregi, și din această cauză funcționarii sînt foarte consternați.

Astăzi funcționarii, cari nu au mai mult ca 3—400 fr. pe lună, sînt mai de compătimit de cât neguțătorii și profesioniștii; acestia, dacă meseria saŭ marfa lor e supusă unor taxe, ei urcă prețul mărfii și o vînd mai scump, ca să-și scotă taxele ce li-s'au pus de fisc; dar funcționarii cu ce își pot suplini golurile ce li-se face în salariul lor? plus, că ei sînd încă cumpărători și consumatori, cumpără mai scumpli articoli supra taxați de fisc și neguțător, așa că funcționarii în acest chip pățesc ceea ce spune anecdota că a pățit țigauul, care scăpat bătut bine din mâinile unui român, se mira nepricepînd, cu ce va fi dat românul în el, căci zicea „da cu una și mă lovia cu două, m'a dat vre-o 5 lovituri și mă dore în 10 locuri...“ adevărat ce era? Românul îl bătuse cu o furcă de fân ce avea 2 corne și fîresce, că din o lovitură cornele furcii îi făcea 2 umflături... .

Acăsta soluțiune a crizei financiare cu reducerea lefilor funcționarilor înse, profescesce de pe acuma o criză ministerială, căci să scie, că aici nu tot de una cad guvernele prin opozițiuni compacte — avînd mai tot de una unanimitați — ci, sau prin intrigă între membrii aceluiasi partid, cum au cădut acuma conservatorii, ori prin vre-un scandal de stradă, cum s'a întimplat mai înainte cu liberalii. Cu un asemenea perpetuu antagonism și nestatornicie în conducerea afacerilor țării progresul stagnează. În alte țări ca Bavaria de exemplu, stau ministrii și câte 20—30 ani în posturile lor, și de la asemenea oameni plini de experiență te poți aștepta cu dreptul la înflorirea nației și a patriei. La noi unii ministrii abia au atîta durată,

ca să-și imprime bilete de vizită cu titlu de ministru, și dacă și apucă să facă vre-o reformă: ori această rămîne în cartonele cabinetului, ori succesorul său din un motiv sau altul: egoism, ambiție, glorie etc. o reformează din nou. Sînt ministere, cari de câte ori au venit noi titulari, au reorganizat ministeriul lor. Aceste „reforme“ și „reorganizări“ semănă înse mai de grabă a „forme rele“ și „desorganizări“. Ele produc numai zăpăcăla și obstacule în dezvoltarea și rezolvarea afacerilor.

Dintre noutățile curente ce v'ași pute relata astăzi de aici ar fi un omor sensationai, comis de doi studenți: Alesandru Candiano-Popescu și Ștefan Vlădoian, asupra unei dame veduve din clasă mai de samă, dar cam desechilibrată.

Acești 2 studenți, primul de vre-o 20 ani, al doilea de 15 ani, au decis să omore vre-o 2—3 dame veduve, la cari credeau să afe bani. Sensationalitatea crimei stă în aceea mai mult, că ambii tineri sînt de bune familii, și chiar cel mai mare este fiul unic al generalului Candiano Popescu.

Ambii au fost prinși după comiterea omorului damei Iaren, pe care Candiano a junghiat-o cu un pumnal, pe când complicele Ștefan pîndea la poartă și aștepta să-i dele și lui 10 la sută din furt, conform înțelegerii anterioare.

Ei au mărturisit fapta, pe cum și planul ce aveau de a mai comite asemenea omoruri pentru bani. Ziarele aci, în câte-va zile au umplut colone și pagini întregi cu descrierea acestei crime adevărat sensationale, și nu sciu cărul mediu și împrejurări fatale se atribue precocitatea denaturată a acestor tineri din o societate alésă, unde au avut totul la dispoziție: trai bun, îmbrăcăminte și desmerdări destule.

cu piciorul, tresăria ca deșteptată din somn și o bucurie copilărescă părea că o cuprinde. Ne urcam. Tu te puși la cărmă cu lopata în mână, eu cu altă lopată mă așed pe margine. Și lopetile se cufundă în apă, se razimă în argintul ei cel curat, se lasă a lene pe spate... și luntrea se pune în mișcare. Și valurile produse de mișcarea ei încep a se lăți pe luciul neturburat al lacului. Se forméză cercuri, elipse, diferite alte figuri, când aruncam câte-o petricea... așa de regulate, așa de frumoșe, în cât o milă mestecată cu durere ne cuprindea, când începeau a se nimici.

Ca să vad' un chip ea cată
Cum alérgă apa în cercuri,
Căci vrăgînt de mult e lacul
De cuvîntul sîntei Mercuri.

Noi nu cătăm să vedem chipuri în apă — ca zina din poezia lui Eminescu — dar totuși nu sciu cum părea, că ceva tainic să ascunde în cercurile acestea... Și recitam în gând strofa lui Eminescu... La mijlocul lacului ne oprim. Trestile de pe margini încep să cânte încet și uscat, clătinate de o bôre lină, ce-a început să sufle. Se plécă mlădiósă una cătră alta, par că ar voi să-și spună ceva tainic la ureche, apoi ér să ridică, miscându-și cu gingășie măciuliile lor. M'ar plăcea tare mult să sciu, ce-și spun când se plécă una spre alta. Póte istorisesc nisce povești vechi despre moșii și strămoșii, cari aici pe marginea lacului, în apă, își dorm somnul cel de veci. Cine scie, cât de interesante vor fi acestea povești! Și la locurile unde vine ceva mai tainic, ceva secret, își spun la ureche, să nu audă vîntul, căci vîntul e viclean, și el nu scie ține ceva în secret... Póte își

povestesc de ratele sêlbatice, cari și-au făcut cuibul în stuful lor... Póte, de oușele cele frumoșe și de puil cei micuți. Póte... ei, dar de unde să sciu cu siguranță, dacă nu le cunosc graul. — Trestile sciu atîta: aici pe marginea lacului au răsărit din apă, aici au simțit mai întâiu căldura sórelui, tot aici au învățat de la vînt să cânte și să se mlădie. Se bucură, când vre-o rață luncă printre ele, ori când un roi de paseri se aședă pe măciuliile lor. Aici s'au născut, aici vreaș să moră... Și noi, pironiți cu ochii într'o parte a lacului, stăm muți. Și luntrea — ca și când ar respecta tăcerea noastră — abia se clătina din când în când. De câte ori voim să gustăm plăcerile unei întregi privelisel, unul întreg tablou — tot de una ne năucim și — sau ne pironim privirea pe un singur punct al tabloului, sau în vag, în larguri, și stăm nemișcați ca o stîncă.

Chiar când privim partea cea mai sublimă a tabloului, puțin ne stă gîndul asupra ei. Ochiul, ce e drept, rămân acolo, dar mintea, gîndurile noastre nici nu-ți poți da sama, de mai fac ceva, de nu s'au timpit. sau și dacă sînt încă în activitate, nu sciu încetrău au apucat, unde au fugit. Să fie această nîmirea — în gradul cel mai potențat — ce o produc asupra noastră frumșetile naturii, — sau dóră să provină din firea omului, care nici o dată nu se mulțimesce cu ceea ce vede, ci caută mai ales ceea ce e ascuns, caută cauzele? Care din aceste două, lucră cu atîta putere asupra omului, în cât își uită cu totul de ceea ce-i stă înaintea ochilor, și numai după ce o impresiune esternă îl deșteptă din visare saŭ amorțire — cum să-i zic? — începe să ad-

mire din nou peisagiul respectiv? Eă cred că e și una și cealaltă... Și să nu mă fi deșteptat în dragă pretine din starea asta — ași fi putut sta noștea întrégă pe lac, fără să sciu da sama de mine. Nu-i vorba, tu sciai chipul cel mai bun de deșteptat întrun cât mă privesce pe mine. „Frate Ioane! mi-se pare că ar fi bună o „cuba“ în rēcōrea și liniștea asta, ce zici? ... „Ei, bun' ar fi, bat-o binele s-o bată, dar de unde?“ Și tu — cu bunătatea unui cerșitor, ce-și dá bucățica de pâne altui cerșitor mai flămînd de cât el — cauți prin buzunare... și o cuba melancolică iesă la lumină, să apropie din ce în ce de mine, până când — slavă Ție Dōmne — ajunge în posesiunea fiitorului său distrugător. Scii, — cam aveai obiceiul să mă necăjesci până m'oi dai. Eă, cu bucuria, ce privesce un om, ce n'a mîncat de trei zile la o bucată de pâne — priviam la sērmana cubă, care acuş avea să fie prefăcută în fum și cenușă. Dar ea privia la mine tot melancolică și gâlbinié (póte să greșesc în privința colorii, căci de când m'am despărțit de tine, și tu de Dr. ... , nu am mai avut fericirea să mă cerceteze). ... O aprind, și fumul greoiu și alb se ridică încet în pâlcuri rupte. Așa se vedea de frumos fumul în lumina cea tainică a lunei. Fumul se ridică în sus, cine scie până unde? cenușa se cufundă în apă, cine scie ce se va alege „din ea“. La mórte sufletul nostru se ridică, se tot ridică — cine scie până unde... Trupul se pune în pămînt, cine scie ce să va alege „din el“! ...

(Va urma.)

Nimenea înse nu spune ceea ce cam cred eu, că chiar belșugul prea mare și răsfățul și prea mare libertate, în care sînt crescuți o samă de cocoșai de aici, conduc la asemenea fapte . . . „O libertate prea mare — ne spunea o dată un profesor de teologie de la D.-Vóstră — trece în desfrânare și un individ desfrânat e fiul ce merge la perire“.

Comisiunea de medici e însărcinată se constată, că ôre Candiano, principalul autor al crimei, nu e cumva nebun? Făcută o dată această constatare, Candiano va fi declarat iresponsabil de fapta sa, sau cel puțin i-se va ușura pedepsa prescrisă de lege, căci de e fiu de general, nu-i ca alți muritori de rînd. . . .

Nu-i vorbă, nebun va fi el, căci un tinăr cu mintea întrégă și încă student bogat și fiu de general, nu pôte să comită asemenea fapte; dar e un nebun, care totuși merită 2—3 ani închisóre și el și complicele minor și în acest interval câte-va bastonade repetate — ceea ce aci cu regret legea nu prescrie — ca ast fel pe viitor, eșind din carceră, să nu mai cuteze a repeta fapta lor! . . .

Azi Duminecă la 30 Marte st. n. la ôra 9 și 10 min. dim. a fost aci un puternic cutrémur de pămînt.

În corespondența viitoare Vê voiî scrie ceva despre conferințele de la Ateneu și viața literară de aici.

I. P. Delarupe.

Importanța catechisării.

Tractul Dérget, April 1901.

Una din cestiunile cele mai însemnate, ce ar trebui să intereseze nu numai preoțimea rurală și autoritățile mai înalte bisericesci, ci întrégă inteligența română este catechisarea, apoi în ramul catechisării, fără îndoielă, locul prim îl ocupă catechisarea școlariilor de la școlele elementare de stat.

Pentru că școlarii din acele institute atât prin spiritul instrucțiunii din acele școle, cât și prin contactul social, sînt în pericol de a-și pierde, dacă nu religiunea, cel puțin alipirea cătră ritul bisericii, limba maternă și naționalitatea lor străbună.

Pentru că cine se adună la școlile de stat? Copii de servitori săraci pe la proprietari străini, de măiestrii, cari trăiesc mai mult în căsătorii mixte, și puținii copii de țărani, mai cu samă de acei cu ceva aspirații la posturi comunale. Dacă iesă de la școlile de stat, unii dintre ei să împraștie ca ucenici la străini, cari de sigur la dragoste față de religiunea și de neamul nostru nu-i învăță, sau rămân servitori ca părinții lor în corupțiunea curților străine, sau se pregătesc prin lingușitură pe lângă administrații să capete un oscior. Nu sînt aceștia de cât un element așa zicînd pornit de părinții lor spre povirnișul pierderii.

Acela, care pôte împedeza pierderea lor din sinul bisericii și naționalității noastre este numai catechetul. De multe ori în viața bietul om, nu mai are ocazie de a auzi ceva bine de biserică și neamul său, și cât ce a

trecut pragul școlii se împraștie în lumea largă, unde toți, între cari petrece, să întrec a-i batjocori neamul și biserica.

Pentru aceea misiunea catechetului nu stă numai în instrucțiune, ci stă în însușirea elevilor la iubirea, alipirea și atragerea cătră religiune, rit și limba, întru a-l deda a se ruga lui Dumnezeu în limba rituală, a cîti și scrie românește, a cunoște, prețui și vorbi limba română.

Ca catechetul să o pôtă face acesta, trebuie să aibă la îndemână mijlocele necesare, cari după părerea mea modestă sînt: manuale de religiune acomodate, în prima ordine spre catechisare apoi opșore de istoriøre morali-religiöse, cari să le împartă catechetul gratuit între elevi, din cari i-ar învăța a se ruga, a cunoște și iubi limba noastră rituală.

Durere, că ce privește acestea ducem lipsă mare. — Întăiu ce privește catechisme acomodate, de acele nu prea avem, apoi nime nu se îngrijesc, să pună gratuit la dispoziția catechetilor manuale mai multe, ér el din mijlocele proprii nu e în stare a procura și părinții nu volesc.

Lipsa acestă de manuale corespunđătoare împedecă mult progresul, deci ar fi bine de s'ar pune la dispoziția catechetilor, manuale mai ușore și mai scurte.

Societatea română ar trebui să pună la dispoziția catechetilor, nu numai manualele școlastice de lipsă, ci un număr frumos de cărți de rugăciuni, istoriøre morale, din cari catechetul i-ar deda a se ruga după rital nostru. — a zice „păraclisul“ nu „rosariul“, a cetti românește, a cunoște frumșeta limbii și a-o iubi.

Cu atât mai virtos, că între elevi de acestia se află destui, cari nici vorbi nu sciî românește — cum vor fi acela acum capabili ași iubi rital și limba, dacă în casa părintescă nu le-a auzit, la școlă nu le-a învățat, ér în viața socială numai batjocura acelora i-a străbătut la urechi.

Apoi după părerea mea în afacerea acesta nu ar strica cevași controlă. — E drept că Vener. Ordinariate dispun cu tótă rigórea catechisarea — cu acesta înse nu au făcut totul ce ar trebui să facă. — ci ar trebui controlat, că ôre ordinațiunile acelea eșecută-se ori ba, și cum?

Sînt destule școle de stat, unde elevii nu vęd cateheți de loc; în multe se face superficial, sau afacerea acesta e fôrte momentósă și ori ce întrelăsare să răsbună, ori ce pierdere nu se mai pôte recăștiga.

—f—

NOUTĂȚI.

Din diecesa de Gherla. Măne în 7 April vor fi chirotoniți ca preoți clerici absoluiți: Ioan Pop, Ioan Butean, Aurel Chintăuan, Eugen Balint, Ilarian Gael, Vasile Indrean, Valer Filipan, Teofil Varna și Aurel Pop Papiu.

Scrii personale. Aflăm cu plăcere, că tinărul Victor Poruț, fiul bravului preot din Desmir, a fost promovat zilele acestea de doctor juris, din partea universității din Budapesta, ér Cornel Bărdossy, practicant auditor

la tribunalul de garnisónă din Viena, a făcut esamenul de jude militar cu succes fôrte bun. — Aducem sincere felicitări fostilor elevi ai școlilor noastre.

Cununii eterne. Alumnii Seminarului teologic din Blas, în loc de cunună vesteđitoare pe sieriul neuitatului confrate Gerasim Vana, teolog absolut și subprefect la Internatul Vancean de băieți, au dăruit pe sama fondului de salarisare al preoților suma de 24 coróne, ér redactorul nostru a dăruit fondului întru amintirea iubiților repausați, suma de 10 cor. în loc de cunună pe sieriul repausatului George Boeriu.

Pentru fondul studenților bolnavi. Adunarea generală a institutului „Albina“, a votat și de data acesta, ca de un lung șir de ani, suma de 200 cor. pentru fondul studenților miseri în cas de bôlă, de la gimnasiul nostru.

Progresul limbii române în Basarabia. Guvernul actualului țar a dat un ucuz favorabil fraților nostri din Basarabia, concedindu-le, să-și pôtă tipări cărți bisericesci în limba lor, înse cu litere cirilice. De asemenea vor putea avé cărți, broșuri și fol cu conținut moral-religiös, după ce înse acestea mai întâiu, în manuscris, vor fi censurate de o comisiune anume alésă.

Vindecarea cancerului. O fôte americană anunță, că unul profesor universitar i-a succes să dovedescă, că bôla cunoscută sub numirea de rac (cancer) e pricinuită de nisece parasite animalice. Cunoscută odată parasitele acestea, profesorul a aflat și mijlocul pentru a le vindeca. Alătura cu tuberculoza, și cancerul seceră o mulțime de victime și ar fi un neprețuit folos pentru omenime, dacă s'ar afla medicina potrivită pentru vindecarea lor.

† George Boeriu. În „Gazeta“ din 4 crt. aflăm trista sciore, despre mórtea supra-locotenentului c. și reg. George Boeriu. Necunoscut de mulți, Boeriu móre în liniște în Vad, satul său natal, la vrîsta de 74 ani, urmat de sincerile regrete ale acelor, cari l'au cunoscut. Înrolat în regim. I. de graniță, își face serviciul militar chiar în anii rășboiului civil. După desființarea regim de graniță trece în regim. de infant. 46, unde înainteză până la gradul de supra-locot., luând parte la rășboiul cu Italia, petrecînd doi ani cu garnisóna în Venetia. În urmă la 1866 se pensioneză din cauza morbului de picioare, locuind când la Vad, când la Blas, de unde la 1892 se reîntórece ér la satul său. Din mica pensiune Boeriu se înscrie de membru fondator, mai la tóte societățile și reuniunile noastre, ajutînd și din a sa parte progresul neamului său, pe care l'a iubit fôrte mult și a cărui progres l'a dorit din inimă. — Noi, cari am cunoscut în persoană pe acest harnic bărbat, vęrsăm o lacrimă pe mormintul său.

† Gerasim Vana. În mormintarea de toți regretatului Gerasim Vana, s'a sevîrșit Duminecă. Au luat parte elevii de la tóte institutele de învățămînt și un public distins, în frunte cu Eșcel. Sa Mitropolitul. Au pontificat Rsmul Dr. Vas. Hossu, canonic mitrop. asistat de 6 preoți și 2 diaconi. Cuvîntarea funebrală a restit-o prof. Dr. Vasile Suciú. La grópă a vorbit în numele clericilor români din Budapesta prof. Dr. E. Dăianu, ér în numele studenților din Internatul de băieți octavanul Vasiliú Pop.

Necrolog. † Ana Socan n. Silași, vędvă preotésă gr. cat. din Căpușii-de-Câmpie, a repansat la 27 Martie n. în anul 62 ai etății și 18 a vęduveii.

În veci amintirea lor!



PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Mama sfântului Augustin.

XIV.

(Continuare.)

Penelul nici unui pictor n'ar fi în stare să zugrăvească această scenă, în care se unesc bucuriile cele mai curate cu presimțirile cele mai sublimе: pe acest june emoționat, care pășese la altar cu triumful umilit al părerii de rău; — pe acest episcop veteran, eroul ne învins al credinței, care slăbind din puteri află în Augustin un apărător al Bisericii, apărător mai puternic de cât el însuși, și care se simte fericit, că acum poate muri, poate tăce, fiind că vorbește Augustin; — în fine pe această mamă, care își ascunde sub vâl fruntea strălucitoare de lacrimi, și care se silește, deși înzădar, să își ascundă bucuria cea nespuse de mare, dinaintea celor de față.

Se zice, că la sfârșitul ceremoniei însuflețirea a răpit toate inimile și că Ambrosie, împins de o inspirațiune mai înaltă, înălțându-și bratele și inima către ceriul a exclamat:

„Pe Tine Te laudăm, Dumnezeule, pe Tine Domn te mărturisim.”

Er Augustin, cu un vers tremurător de bucurie, continuă:

„Pe Tine, Părintele etern, Te adorază tot pământul.”

Ambrosie: „Toți ângerii și toate puterile ceresci!”

Augustin: „Cheruvimii și Seraphimii Îți strigă Tie cu vers neîncetat:

„Sfint, Sfint, Sfint e Domnul Sabaoth!”

Și ast fel însuflețindu-se unul de altul, ca și doi ângeri inspirați, creaseră cântecul măreț: „Te Deum.” . . .

Inceputul acestei cântări e viu, curajos și înfocat ca și însuflețirea alor doi sfinți; din trei avinturi ei sint deja în ceriul. Acolo se oprese pe un moment. Se odihnesc ascultând cântăcile ângerilor. Preamăresc dinpreună cu ei pe Tatăl și pe Fiul și pe Spiritul Sfint, în al căror nume s'a renăscut Augustin cu puțin mai înainte. Apoi de odată li-se schimbă tonul, ca și când realitatea rece i-ar fi aruncat la pământ, și prin melodia de bucurie se amestecă o plângere plină de lacrimi. Dar curând își întorc era-și privirea spre ceriul, focul entuziasmului se înflăcăra din nou în inimile lor, și doxologia se sfârșește cu un manifest de speranță și încredere în Dumnezeu.

Monica sta lângă ei. Ea cânta cu inima, pe când cei doi sfinți cântau cu buzele. Era cu totul pătrunsă de fericire; din inima ei nimic n'a resunat mai tare, ca acele exclamațiuni de credință, iubire și recunoștință, cu care se sfârșește acest imn minunat. ¹⁾

Augustin, schimbat cu totul, a părăsit mica capelă, în care a primit s. sacrament al botezului și s'a împărtășit cu s. cuminecătură pentru prima oră. Ori cum a apărut el de umilit, curat și pătruns de iubirea lui Dumnezeu și până atunci, dar din momentul acela începând nici nu l'ai mai fi putut cunoște.

Tristeța și neliniștea, ce o simțea, când își aducea aminte de păcatele sale de mai înainte, au dispărut pentru tot de una.

¹⁾ De Maistre. Soirées de Saint-Petersbourg, tome II, Entretien VII-e.

Tote cugetele erau îndreptate spre observarea în tăcere a îndurării dumnezeesce și a căilor minunate, prin cari l'a scăpat Dumnezeu de rău. Ce ar fi putut face alta drept mulțămîntă pentru atâtea grații, de cât să caute în sinul Bisericii acea viață sfîntă, de care sufletul lui avea atîta lipsă.

„Ca un om chinuit de o sete îndelungată, așa m'am aruncat eu — zice Augustin — la sinul s. Biserice, cu o lăcomie nespuse. Gemînd în miseria mea și plîngîndu-mi trecutul, voiam să sug de la acel sin nătrămîntul, de care aveam lipsă, ca să mă ridic din lîngețimea mea și să mă recăstig sfințenia și puterea sufletului meu.” ¹⁾

De câte ori intra în biserică și asculta versurile de laudă ale credincioșilor și privia vre-o iconă sfîntă, tot de una i-se deschidea în adîncul inimei isvorul lacrimilor sfînte, ce a erupt în momentul conversiei sale. „Cât am plîns eu ascultînd imnurile și cântăcele Bisericii Tale! Sunetele acele au pătruns în urechile mele, și în același timp simțiam că și adevărul tîu încă pătrunde în inima mea, indemnîndu-mă la simțăminte sfînte. Îmi curgeau lacrimile și cu ele mă simțiam fericit.” ²⁾

Cugetul, că acele-și cântări mai înainte îi lăsa inima rece, și ochii ușați, acum îi scurgea lacrimile și mai tare. ³⁾

Nime n'ar fi cređut, că Augustin e junele, care și-a petrecut o parte a vieții servind patimilor urite. Apa cea sfîntă a botezului i-a redat frăgețimea și simțibilitatea sufletului: florile alese ale inimei simțitoare, acel tezaur nepretuit, care de regulă e resplata și ornamentul inimei celei curate.

Sufletul lui deja nu mai petrecea pe pămînt. El se ținea acum de casa cea eternă, a cărui simbol e Biserica, în care a primit el botezul; și inima lui era cuprinsă de un simțămînt de recunoștință, de iubire și de un dor sfînt, când se cugeta la cântările frumoase, la armonia sfîntă și la posesederea eternă a Aceluia, al cărui fiu a devenit acum.

„O locuință pompoasă și strălucitoare, iubesc ornamentul tîu, iubesc casa gloriei Domnului meu; a Creatorului și a Domnului tîu. (Ps. XXV. v. 8.)

După tine oftez din esiliul acesta depărtat și rog pe cel ce te-a făcut, să-mi dea și mie loc în tine; căci și pe mine El m'a creat.

Rătăcit'am ca și o vie perdută, (Ps. c. XVIII. 176) sperez înse, că Păstorul meu cel bun, Creatorul tîu, mă va duce la tine pe umerii lui!” Până atunci . . . mă căiesc și Îți cânt versurile iubirei, Tie Dumnezeule!

Îți cânt plîngerile nenumărate ale peregrinajului meu, er inima-mi ridicîndu-se de pe pămîntul acesta ticălos prin aducerea aminte de Ierusalimul cereac, nu va avé să mai suspine, de cât după Ierusalim, patria mea, după Ierusalim, maica mea; după Ierusalim și după Tine, care ești regele lui, luminătorul, părintele, tutorul și soțul lui, plăcerea-i curată și tare, bucuria lui neperitoare! Într'altă parte nu mă întorc, până când nu mă vei împărtăși de pacea acestei mame iubite, și până când mâna ta binevoitoare nu va fi gata a reda sufletului meu schimbat frumseța, care nu o va mai perde, o îndurarea mea, o Dumnezeul meu! ⁴⁾

¹⁾ De utilitate credendi c. 1.

²⁾ Confess. I. IX. c. 6.

³⁾ Confess. I. IX. c. 7.

⁴⁾ Confess. I. XII. c. 15 și 16.

Ori cât au fost de mărețe ródete botezului pentru Augustin, în aceea zi a botezului, totuși póte, că și mai mărețe au fost ele în inima mamei lui. În ea vedem trăsăturile ultime, cu cari măiestrul își perfecționează opera.

Acastă femele venerabilă, care mai avea numai câte-va luni din viața pămîntescă, a ajuns punctul, când se desvóltă și să cóce totă lumina și puterea, ce a dat Dumnezeu sufletului; totă credința, umilița, curățenia, sacrificarea de sine și iubirea divină, ce sufletul însuși și-le cástigă prin luptele sale cele secrete.

Epoca ultimă din viața sfinților e o veră ferbinte și fructiferă. Acastă veră a vieții a ajuns-o și s. Monica. — Tote virtuțile ei și-au produs fructele.

Să ne aducem numai aminte, cât de via și înflăcărată i-a fost credința deja în anii primii ai copilăriei și fecioriei. Și apoi e lucru cunoscut, că nimic nu se desvóltă așa repede și frumos, ca credința sufletului credincios.

Credinciosul progresază la început într'un semi-întunerec, mai apoi e încunjurat de o lumină clară și din ce în ce mai strălucitoare. Dumnezeu, care la începutul vieții se face că se ascunde, îndată se arétă; îl observăm între ispite și pericole; ne apropiăm mai tare de El în durere; când ne-au părăsit tot. El stă lângă noi; — când am pierdut totul, El ne mântuesce.

Cine nu va fi avut în viața sa momente, în cari îi apare Dumnezeu în totă lumina? Vâlul cade pe încetul și în anii ultimii ai vieții sufletul mai credincios se înaltă într'o lumină aproape fără nici o umbră. În o ast fel de stare era Monica. Mai înainte a cređut, acum înse a vedut.

Maí curînd s'ar fi indoit despre sine însă-și, de cât despre Dumnezeu, care de atâtea ori și-a manifestat puterea și îndurarea în decursul vieții ei.

Speranța încă îi creștea în aceea-și măsură, de ore ce scia, că Dumnezeu își ține cuvîntul. A cástigat de la dînsul, tot ce a dorit. — A avut dorință ferbinte, ca bărbatu-său să se întórcă la religiuinea creștină și Patriciul s'a întors, deși se părea ca obstacole neînvinsé îi sta în cale.

S'a rugat mult timp pentru mântuirea sufletului lui Augustin: și étă a cástigat mai mult, căci a vedut pe fiul său umblînd în blîndetă, castitate, zel și sfințenia.

Ultima dorință i-a fost: să ajungă în ceriul dinpreună cu fiul său, unde să abundeze amîndoi în iubirea lui Dumnezeu, și ea era sigură, că i-se va implini și această dorință.

Credința ei nestrămütată, care tot mai tare i-s'a oțelit în suflet în decursul anilor, nu se putea îndoi, nici pe un moment, ori și cât să i-se fi părut lucrurile de contrari.

O pace nemărginită și nespuse i-a cuprins inima, cu care pacea tinereței ei încă nu se putea aseména. Pe cum în o séră frumoasă de veră de o dată cu sórele încétă și sgomotul, se sfârșește tot sunetul și din fundul văilor se ridică o liniște adăncă, care te răpesc; așa în amurgul acestei vieți frumoase, s'au domolit toate dorințele în inima sfîntei Monice; neliniștea și îngrijirile ei nemărginite au dispărut, încrederea necondiționată în Dumnezeu i-a umplut sufletul de o bucurie plăcută și neconturbată. Liniștea internă, acest raz de lumină, îi strălucia pe frunte, împrumutându-i un farmec supra-pămîntesc.

(Va urma.)

MATER DOLOROSA

de Carl May.

(Continuare.)

Se opri înspăimîntat. A făcut o faptă, ce nu el, ci dracul l'a îndemnat s'o facă — m'a lovit. De ore ce eu nu-mi puteam închipui așa ceva, n'am fost pregătit pentru apărare. Mă retrăsei ametit, și-mi dusei mâna la ochi. Lovitura a fost îndreptată asupra nasului meu, ér degetul cel mare îi alunecă în orbita ochiului. Sângele îmi țîni din nas, ér cu ochiul drept nu vedeam nimic.

Un singur strigăt de voci multe răsună în jurul nostru. Un óspe a fost mai întăit insultat de cãtră domnul casei și apoi după aceea chiar și bătut! Așa ceva nu s'a mai întimplat nici cãnd. De altmintea Jussuf Ali însuși era increment, de ceea ce a făcut. El își lăsă brațele în jos, se sgăi la mine, apucă apoi pe fiul sãu de braț și trãgându-l după sine, zise:

— Vină! Are dreptate. Acest lucru n'are loc aci, înaintea altora. Eú singur am sã vorbesc cu tine.

El dispãrurã. Femeia își puse mâinile pe umerii mei și zise suspinãnd:

— Domnule, értã-l; el n'a știut ce face! Altcum el este așa de bun; dar cãnd e mãnios, nu suferă nici o contrazicere. Te-a lovit réu? Simți dureri?

— Vinã în casã și-mi adã apã!

Întrai cu dînsa în casã. Halef ne urmã. Mi-am oprit curgerea sãngelui și mi-am aplicat un compres ud. În decursul acestui lucru auzirã un strigăt îndelungat, cãreia însele nici unul nu l-am dat atențiune. Mai târziu veni șeicul și m'e invitã să merg la dînsul, ca óspe. Se înțelege, cã am primit, cãci la Jussuf Ali nu puteam sã mai remãn. Cãnd am eșit din casã, acesta ședea singur lângã focul sãu. Am trecut pe lângã dînsul, fãrã a-l bãga în samã.

Șeicul m'e invitã sã șed la focul sãu și sã cinez cu dînsul; n'aveam însele poftã. Nasul și ochiul m'e dureau, ér cãnd m'e gãndiam la Hussein Isa și la sãrmana sa mamã, îmi era peste putință, sã mãnc ceva. De aceea intrai în apartamentul destinat mie, unde culcãndu-m'e l'am pus pe Halef sã-mi renouiescã mereu compresele ude.

Dupã un timp îndelungat auzii un șgomot depãrtat, carele răsuna ca un riset batjocoritor, ce pãtrunde din vale în sus. Afarã, dinaintea casei, se auzirã voci. Pãrea cã se cãrtã; nu l-am bãgat în samã. De o datã intrã la mine șeicul și zise:

— Domnule, Jussuf Ali vrea sã vorbeascã cu tine. L'am respins, dar totuși insistã. Femeia sa încã te rógã mult, sã-i implinesci doriuța.

— Viú îndatã.

Am eșit, dimpreunã cu Halef. Afarã steteau Jussuf Ali și femeia sa. Celalãți curđi se ținea la o depãrtare mai mare de dînșii, pentru ce, îmi era ușor de explicat.

— Domnule, ajutã-ne; fiul meu e prins! ne întimpinã Fatima Marryah, cãdënd în genunchi dinaintea mea:

— Prins? — întrebat el. — De cine?

— De mir-Mahmalli.

— De unde sci?

— Ne-au strigat-o el dincoace.

— Ah! Șgomotul ce l'am auzit și eú!

— L'ai auzit? El strigau în continuú: Hussein Isa e prins! Hussein Isa e prins!

— Dar cum a ajuns în mânia lor? A pãrãsit dórã acest loc?

— A fost silit. Dupã ce tatãl sãu te-a lovit, l'a condus pe pórta afarã și l'a oprit de a se mai reitórce vre-o datã. Copilul se depãrtã în tãcere. Mir-Mahmalli trebuie cã se afla pe aci în apropiere, cãci eú auzii un strigăt îndelungat de fricã.

— Ei numai pentru mine s'au apropiat de locuințele voștre. Și eú am auzit acel strigăt, dar nu l-am dat atențiune.

— Nici eú, pentru cã numai mai târziu am aflat de la bãrbatul meu, cã fiul s'a depãrtat. Afarã l'au prins, și cãnd el a strigat, l'au dus cu el. Apoi ne-au strigat de dincolo, cã l'au prins. Ajutã-ne domnule! Tu ești singurul, carele pôte sã ajute!

— Eú? Pentru ce numai eú? Aci sînt peste cinci-zeci de bãrbați înarmați. Sus, șeicule! Trebuie sã trecem de grabã spre a-l mântui, pentru cã Mahmalli, după cele întimplat astãzi, nu vor esita a-l ucide.

Șeicul clãtinã din cap și rãspunse:

— Dacă-lucid, noue ne pare bine. El s'a făcut creștin și ast fel nu ne mai interesezã.

— Dar el este un om, și încã din tribul voștru!

— A fost; acum nu mai este. Tribul îl esilezã.

— Așa darã v'e lãpãdați cu totul de dînsul?

— De tot!

— Atunci cugetați la aceea, cã eú sînt óspele voștru! Eú îl declar de frate al meu; așa darã este și al voștru și trebuie sã-l scãpați.

— Un apostat nu pôte fi fratele nostru, nici chiar sub ast fel de preteceste. El s'a lãpãdat de Mohamed; mântuiescã-l Isa, în carele crede acum!

Atunci Jussuf Ali, care pãnã acum tăcu, repeți în ton nãdușit aceste cuvinte:

— El s'a lãpãdat de Mohamed; mântuiescã-l Isa! Isa n'o pôte face. Mahmalli sînt prea sãtoși de sãnge și prea puternici!

— Însele Isa este mai puternic de cãt el și de cãt toți ómenii, — rãspunse eú. — Halef! viú cu mine?

— Vin, — rãspunse repede micul și bravul Hagi.

— Dar ne espunem viéta și nu cunoșcem ținutul!

— Ținutul îl vom cunoșce în curënd și unde tu cãtezi ceva, acolo trebuie sã fiú și eú. M'e due sã-mi aduc flinta.

— Aceea e de prisos, de asemenea și pistolul. Îți dau revolverele mele; lângã acele cuțitul tãu, și atãta e de ajuns.

De ore ce ne-am fost recãpãtat tóte obiectele nóstre, așa eú éráși aveam revolverele mele. Am intrat în casã și mi-am adus pușca. Cãnd am eșit, se apropie de mine Jussuf Ali cu lancea lui lungã și zise:

— Domnule, și eú viú cu voi. Trebuie sã-mi scap copilul.

— Rãmã! — îi demãnda eú. — nu ne poți ajuta nimic.

Nuamãi târziu l'am putut capacita, cã ne este spre pedecã și ast fel se supuse. El și soția sa ne petrecurã pãnã la pórta, spre a ne lãsa afarã. Aci ea îmi strînse mânia plãngënd și se rugã:

— Fã tot ce poți, domnule; dar cruțã-ți și viéta ta. Dumnezeu te va însoți și-mi va mântui copilul prin tine, pentru cã eú m'e voiú ruga pentru tine și pentru el, pãnã veți veni. — —

(Va urma.)

Economia.

În atențiunea invetãtorilor. De la 15—24 April n. se va ține în Cluș-Mãnaștur un curs de pomãrit. La acest curs se primesc 20 invetãtori, dãndu-i-se fie cãrnia 30 cor. spese de cãlãtorie și cãte 3 cor. pe zi ca diurn. — La 19 April n. se încep cursurile de viticulturã, ce se vor ține pe lângã școalele de specialitate de la Aiud, Miniș, Dioszeg ș. a. Cererile sînt de a se înainta prin inspectoratele școlare respective. Invetãtorii, cari vor fi primiți la cursurile de viticulturã primesc un ajutor de 120 coróne.

Bibliografie.

A apãrut:

Ugrinus—1291, discurs rostit la 9 (22) Martie 1901 în ședință solemnã, de Ioan Pușcariú, membru al Academiei romãne, cu rãspuns de B. Petriceicu-Hasdeu. București 1901. Prețul 20 bani. Totul se estinde pe 17 pag., din cari 14 e discursul și 3 rãspunsul. Dl Hasdeu laudã așa de mult pe noul membru pe cãt de mult și-a arãtat tot de una aversiunea față de transilvãneni. Asamãnã pe Pușcariú cu Ion Ghica, marele patriot și literat romãn, de care inse stã fórt de parte și ca patriot și ca literat, și mai ales ca literat. Ce importanță literarã au de pildã poemele: Mërul și Strugurii, citați în rãspuns? De o scriere literarã a uitat Dl Hasdeu, și pagubã, cã n'a pomenit'o. Cãci acãsta singurã l'a făcut nemuritor pe Ion de la Buceci!

Raportul societ. „Petru Malor“ din Budapesta pe anul administrativ 1899—1900. Din datele înșirate în raport reiese, cã în anul indicat numãrul membrilor ordinari a fost 59, onorari 35, fundatori 38. Cabinetul de lecturã a numãrat 36 foi și reviste; starea bibliotecii la sfîrșitul anului a fost 2240 opuri în 2856 volume. Starea averii societãții la 30 Sept. 1900: fondul permanent 11,140 cor. 88 bani; fondul disponibil 1297 cor. 33 bani; fondul corului 115 cor. 17 bani. Total 12553 38 cor. Societatea a arãnat doue conveniri, o ședință festivã comemorativã și o seratã lilerarã cu concert și dans.

Amicul poporului romãn Nr. 2. cu urmãorul cuprins: Uscarea fructelor. — Producțiunea mătasei. — Arborii cu fructe explosive. — Grãnele de sãmintã. — Legenda Ceaiului. — Crisa Agricolã. — Situațiunea Agriculturii. — Arãturile adînci, Indoita lor necesitate. — Crescere și îngrãșare. — Îngrãșarea repede a porcilor. — Mësuratul și cubatul arborilor. — Apiculturã, Varietãți, Aviculturã, Horticulturã, Industriile Naționale, Ecouri de Pretutinden, Fierberea cartofilor. — Termometrul la fierul ónelor. — Adrese cãtrã redacție, Secolul XX. Poemã închinatã M. S. Regelui. — Un Echo. Științe, Fotografia gãndului (cu 2 ilustrațiuni). — Cãinele Credincios. — Pagini Alese. — Psihologie, Influența asupra asociațiunilor de idei. — Recreațiuni Literare, Fantasi Literare, Medicina Popularã, Economia Casnicã, Șfaturi casnice, Cunoscințe folositoare, Bucãtãria casei, Hazul Medicinii, Paricidul, Roman.

A apãrut și se aflã de vîndare la Tipografia seminarialã din Blaș:

Din Istoria Romãnilor. Episcopul Ioan-Inocențiu Klein, de Dr. Augustin Bunea, Blaș 1900, Opul acesta nu este o carte numai de istorie bisericeascã, ci o istorie completã a vieții politice, religioase, culturale și sociale a Romãnilor de pe timpul episcopului Klein, și pentru aceea se recomandã nu numai celor ce se interesezã de istoria bisericeascã, ci tuturor, cari voesc sã cunoascã trecutul întreg al Romãnilor, Credem inse cã mai vërtos din nici o bibliotecã parochialã nu ar trebui sã lipsescã.

Posta „Unirii“.

On. A. P. P. în G. Destul de regretabil, dar adevãrat.

On. I. S. în L. C. Am primit studiul Dvóstre, se vede, cã n'ați ajuns sã cetiți rãspunsul ce v'am adresat.

On. P. S. în S. Sci vorba veche: cãniú latrã, caravana trece. Noi nu scim injura și așa nu putem nici rãspunde. Adio!

Lopãdea-rom. Achitãm anul 1899.

Editor și redactor rãspundãtor:

Aurel C. Domșa.

Inserate.

(8) 1-1

Convocare.

De ore ce adunarea generală ordinară a Institutului de credit și economii „Ulpiana” în Grădiște, convocată pe ziua de 30 Martie a. c. nu s'a putut ține din lipsa participanților în număr îndestulilor, în sensul §-ului 34 din statute prin acesta să convocă o nouă adunare generală ordinară pe ziua de 18 April n. a. c. cu programa deja publicată.

Grădiște, la 1 April 1901.

Directiunea.

Veritabila pomadă engleză „Tannochichinin”
a Drului Iosif Kriegl,



1. Before.
(înainte)



2. After.
(după)

împiedecă căderea și încrunțeața timpurie a părului și a barbei, și ajută creșterea lor
doză costă, anticipând prețul, 3 corone.

Chief-Office 48, Brixton-Road, London, S. W.

Asemnațiunile postale să se adreseze la:

Apotheker

A. Thierry's Balsam Fabrik
in Pregrada bei Rohitsch-Sauerbrunn.
Cumpărătorilor en gros li se of. scădamint
convenabil.

Comunicarea trenurilor

prin gara Küküllőszög (Blas)

(valabil din 1 Octobree 1900).

cătră	gara		de la
	Teus — Tövis		
226	persóne	persóne	102
1258	mixt	mixt	226
735	accelerat	accelerat	904
	Copșa — Kis-Kapus		
107	persóne	persóne	221
228	mixt	mixt	1256
905	accelerat	accelerat	734
	Sóvárád		
325	mixt	mixt	1023
248			650

La espozitiunea milenară din Budapesta de la 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnătoria de clopote și de metal a lui
Antoniou Novotny

(34) 19-52

în Timișóra-Fabric



lature prin ceea ce sint mântuite de crepare. — Cu deosebire recomând

clopotele patentate găurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari au un ton intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă de cât clopotele turnate după sistemul vechi, așa, că un clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechi. Mai de parte se recomandă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătător. — spre preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut — ca și spre turnarea de toce de metal. Clopote în greutate de 300 kg. și mai jos se află tot de una în magazin.



Preț-curanturi ilustrate se trimit la cerere grătuit și franco.

Indispensabil și neîntrecut, de un efect sigur.

Marfă universală, export în toate țările.

Chief-Office 48, Brixton-Road, London, S. W.

Cea mai bună medicină de casă, cea mai căutată, sigură și până acum necunoscută este

Balsamul Apothecarului A. Thierry,

Căutat în tota lumea pentru efectul sigur Contra tuturor bólelor interne, de piept, plumáni, stomac și ficat. Folosit ca mijloc estern. este cel mai renumit



remediū de tãmaduire a ranelor.

Veritabil numai cu marca de apãrare verde, autentic registratã în toate statele și provãdatã cu capsula de metal, ce poartã inscripția: **Allein echt.** — Producție anualã 6 milioane borcane. — 12 borcane mici s'au 6 mari duble. spedate franco 4 corone. — Un borcan de probã cu instrucțiune și cu sumarul tuturor depositeilor din lume 1 coronã 40 flieri. — Se espedezã numai pe lângã trimiterea anticipativã a prețului.

UNSÓREA-CENTIFOLIE A LUI A. THIERRY

(numitã **fãcãtore de minuni**), de o putere și efect miraculos. Face ori ce operație superfluã. Cu acestã unsóre s-a vindecat un os-scarabeu, ivit înainte de aceea cu 14 ani și declarat incurabil, bóla de óse și în timpul din urmã un morb gangrenos, greu și vechi de 22 ani, numit **rac**. Are un efect antiseptic și repede la alinarea durerilor; rãcorește și vindecã ori ce fel de rane și arsuri. Înmoie și curãtã toate ranele provãdute prin impunseturi. O dosã speditã franco costã 1 coronã 80 flieri dupã primirea prețului. La comande mai mari scădamint.

Producție anualã 100,000 dose.

Pot pune la dispozițiune un archiv întreg de atestate originale din totã lumea. Imitațiile sã pot încunjura urmãrind cu atențiune fie care borcan, care poartã inscripția: **Apotheke zum Schutzensgel des A. Thierry.** Cei cari n-au deposit la îndemãnã, sã se ferescã de falsificãri sau fabricate strãine, și se comande direct, adresãndu-se la:

Apotheker

A. Thierry's Fabrik in Pregrada
bei Rohitsch-Sauerbrunn.

(Lieferant des österr. k. k. Staatsbeamten-Verbandes.)
(Contractor of the War-Office and the Admiralty, London.)

(33) 20-25